

طرح تدوین «نظام جایگزین بین‌الملل» (از طرح‌های پژوهشی منتشرنشده سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۲):

تبیین مفهوم عدالت بین‌المللی از منظر درون‌دینی

مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست‌جمهوری اقدام به انتشار طرح‌های پژوهشی انجام‌گرفته طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۲ کرده است. پژوهش جامع طرح تدوین «نظام جایگزین بین‌الملل» از جمله این پژوهش‌هاست. پژوهش «عدالت بین‌المللی از منظر درون‌دینی» یکی از ۲۵ پروژه (اعم از پروژه‌های اجرایی، مطالعاتی و سیستمی) این پژوهش جامع است. ۴۷٪ این پروژه از مجموعه «پروژه‌های تحقیقاتی» این طرح بوده که ذیل عنوان «عدالت» به انجام رسیده است. ۴۷٪

در مقدمه این پژوهش آمده است:

عدالت به‌عنوان اصلی اساسی در نظام آفرینش همواره مطرح بوده است. در اهمیت این اصل همین بس که به‌عنوان یکی از اصول دین اسلام معرفی شده و یکی از شروط اساسی برای تشریف به دین اسلام اعتقاد به این اصل در کنار توحید، نبوت، معاد و امامت است. همین هم‌ردیفی و هم‌طرازی عدالت در کنار توحید و دیگر اصول دین نشان از اهمیت آن در آیین اسلام داشته و از آنجاکه اسلام به‌عنوان اکمل ادیان از زمان حضرت آدم معرفی می‌شود در نتیجه باید گفت در تمام ادیان الهی این اصل جاری و ساری است.

زمانی که به جایگاه عدالت در جهان آفرینش با دقت نظر بیشتری بنگریم و آن را مورد بررسی و تأمل قرار دهیم، به نتایج بسیار مهمی دست یافته و اهمیت عدالت در نظام آفرینش مشخص خواهد شد. جهان آفرینش بر اساس نظام احسن آفریده شده است؛ لیکن شرط اساسی و مقوم برای نظام احسن بودن این است که بر اساس عدالت ساخته و پرداخته شده باشد. این معنا با تمام مفاهیمی که از عدالت می‌توان به دست آورد سازگار است، چنانچه عدالت را در معنای عام آن یعنی اعطا کل ذی‌حق حقه تعریف کنیم، همین که در جهان آفرینش هر موجودی بر اساس ظرفیت وجودی او آفریده شده و استعدادها و امکانات لازم برای بروز استعدادهایش برایش فراهم شود و ترتیبات آفرینش او نیز به گونه‌ای باشد که بتوان گفت در کامل‌ترین شکل خود به دور از هرگونه عیب و نقصی آفریده شده است، نشان از آن دارد که حق وی به او عطا شده و عدالت در آفرینش این موجود رعایت شده است. از طرفی عدالت در کل جایگاه هستی نیز با توجه به نظم عالی که در خلقت بین همه مخلوقات برقرار است به بهترین شیوه قابل درک و احساس است. این‌ها همه نشان از آن دارد که عدالت در جای‌جای نظام هستی برقرار و جاری است.

عدالت تنها در مرحله خلق و آفرینش کاربرد ندارد. چنانچه در تدبیر آفرینش و ادامه حرکت این جهان نیز باید عدالت را اساس تفسیر این حرکت قرار داد. چنانچه خداوند متعال بر اساس همین اصل عدالت و اینکه خود او عین عدل است تنها جهان را نیافریده و آن را رها کرده باشد چون این به دور از عدل است، بلکه بعد از خلق جهان آن را تدبیر و اداره می‌کند

که ارسال رسل نمونه شاخص هدایت و رهبری و تداوم عدالت در نظام آفرینش است.

در جایی که همه اجزای آفرینش را در زیر پرچم عدالت خداوند تفسیر کرده و بنگریم خواهیم دید تنها انسان‌هایی در این جهان موفق خواهند بود که بر اساس همین عدل الهی حرکت کرده و آن را سرلوحه تمام فعالیت‌های خود قرار دهند. این مهم دور از ذهن نیست که هر آنجا که عدل و عدالت کنار گذاشته شود به سرانجام خود نمی‌رسد و محکوم به فناست.

با اندکی تأمل می‌توان به این مهم دست یافت که هر چه بیشتر نظام آفرینش و این جهان را مورد دقت نظر قرار می‌دهیم بیشتر به اهمیت اصل عدالت در آن پی خواهیم برد. چنانچه می‌توان گفت در صورتی که عدالت را از جهان خلقت و زوایای آن حذف کنیم این نظام در اندک زمانی از هم‌گسسته و نابود خواهد شد. با توجه به اهمیت بحث عدالت در زندگی انسان لازم است که به بررسی بیشتر این مفهوم و جایگاه آن در زندگی انسان‌ها بپردازیم. در این تحقیق در ذیل نه فصل سعی شده است به تمام زوایای اصل عدالت در جهان آفرینش بر اساس منابع اولیه دینی یعنی قرآن و حدیث پرداخته شود. رجوع به قرآن و حدیث در این تحقیق به دور از نگاه به تفاسیر و نظرات علمای و مفسرین بوده است و به نوعی رجوع به صورت مستقیم و استخراج آیات و روایات مرتبط با این موضوع بوده است.

برای آگاهی از سایر پژوهش‌های انجام شده طرح نظام جایگزین بین‌الملل (اینجا) کلیک کنید.

برای مطالعه و دریافت متن کامل این پژوهش، روی لینک زیر کلیک کنید.